1. HENKILÖSTÖN MITOITTAMINEN

Vastaako esitysluonnoksessa ehdotettu määrittely mitoitukseen laskettavista henkilöstöryhmistä asiakkaiden ja toiminnan tarpeita?

Ikäihmisten palveluissa on valtakunnallisesti suuria haasteita.
Lainsäädännön kautta onkin varmistettava riittävä henkilöstömäärä ikäihmisten hoivan ja turvallisen kotona asumisen takaamiseksi. Kaupungin tuottamassa ympärivuorokautisessa ikäihmisten hoidossa toteutuu jo tällä hetkellä vakanssipohjainen 0,7 henkilöstömitoitus. Esitysluonnos ei kuitenkaan vastaa kaikilta osin asiakkaiden ja toiminnan tarpeita. Tampereen kaupunki pitää esitysluonnoksessa esitettyä 0,7 henkilöstömitoitusta osin ongelmallisena.

Ehdotettu mitoitus ei vastaa asukkaiden todellisiin tarpeisiin vaan on jäykkä. Henkilöstömitoituksessa on otettava huomioon asukkaiden tarve, henkilöstön monipuolisuus, ei vain hoito-osaaminen, sekä teknologian hyödyntämisen mahdollisuudet.

Hallitusohjelmaan on kirjattu, että henkilöstön työnjako selkiytetään muun muassa tukipalvelujen osalta. Onko esitysluonnoksessa ehdotettu työnjako välittömän asiakastyön ja välillisen tukipalvelutyön osalta asianmukainen vai olisiko sitä tarpeen muuttaa jollakin tavoin?

Hallituksen esitysluonnoksessa ammattinimikkeet ja niiden ryhmittelyt vaihtelevat ja ovat epäselviä. Välittömän ja välillisen työn tekijöiden lisäksi puhutaan tukipalveluista, jotka arjen näkökulmasta tarkoittavat samaa kuin mitä esitysluonnoksessa sanotaan välilliseksi työksi.

Ammattinimikkeistä sairaanhoitaja, terveydenhoitaja, lähihoitaja, fysioterapeutti, ym. ovat kaikkialla selkeitä ja yhdenmukaisia. Sen sijaan nimikkeet hoiva-avustajat, hyvinvointiavustajat, kotipalvelutyöntekijät ovat niin kirjava joukkio, että tässä tarvitaan todella selkeät linjaukset. Esitysluonnoksessa jää epäselväksi millainen pätevöityminen/näyttö riittää mitoitukseen laskettavalle ”avustajalle”, entä mitä ovat hyväksyttävät nimikkeet. Tarvitaan selkeä kirjaus, mikä on lähihoitaja ja sairaanhoitaja opiskelijoiden opintomäärä, jolloin heidät voidaan laskea mitoitukseen.

Ehdotettu työnjako on tehtävä selvästi, selkeästi ja valtakunnallisesti yhtenäiseksi.

Kertooko esitysluonnoksessa ehdotettu tapa laskea mitoitus luotettavalla tavalla mitoituksen toteutumisesta?

Tampereen kaupunki
PL 487, 33101 TAMPERE
Puh. 03 565 611
kirjaamo@tampere.fi
www.tampere.fi
Y-tunnus 0211675-2

Ei kerro. Esityksestä ei käy selville onko kyse suunnitellusta henkilöstöstä vai toteumasta. Mikäli päivittäisen toteuman tulee olla 0,7 se edellyttää suunnitteluvaiheessa jopa 0,9 laskennallista mitoitusta. Hallituksen esitysluonnoksessa arvioidaan maakunnittain lisähenkilöstön tarvetta. Pirkanmaan osalta määräksi on esitetty 347,5. Tampereen kaupungin arvion mukaan tarve on suurempi. Pelkästään Tampereella arvioitu määrä on noin 400 työntekijää.

Esitetty laskentatapa on sekava. Päivittäisissä tilanteissa ikääntyneiden palvelujen tarve vaihtelee eikä jäykkä mitoitus kerro vielä laadusta. Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että välillinen työ kuuluessaan hoitohenkilökunnan työhön ei kuuluisi mitoitukseen laskettavaksi työksi. Vastaavasti, jokin yksittäinen työtehtävä (esim. ruuan lämmitys) voisi kuulua mitoituksen laskettavaan välittömään työhön. Esitetty malli tekee laskennasta sekavaa ja altistaa tulkinnanvaraiseen ja epäluotettavaan tietoon.

Onko esitysluonnoksessa ehdotettu tapa laskea mitoitus mielestänne käytännössä toimiva?

Nykyinen ns. ikälaki korostaa asiakkaiden kuulemista ja heiltä tulevaa palautetta. Nyt esitetty mitoitus puolestaan korostaa hoitohenkilökunnan määrää. Tampereella tehtyjen asiakaskyselyjen perusteella hyvä arki syntyy viivähtämisestä asukkaan vierellä, juttelusta, ulos viemisestä. Asukkaan ääni ei tässä esityksessä tule kuuleviin lainkaan. Välillä on enemmän tarvetta hoitajille, välillä ei mitoituksen alaiselle henkilöstölle. Yksi vaihtoehto olisi tarkastella laskennassa kokonaisuutta, laskien oma osuus välilliselle/välittömälle henkilöstölle toteumassa ja katsoa mitkä ovat näille molemmille perustelut.

Esitysluonnoksessa teknologiaa ei huomioida mitenkään. Se kuitenkin mainitaan hallituksen esitysluonnoksessa useampaan kertaan. Mikäli henkilöstön mitoituksen tulee olla 0,7 ja resurssit joudutaan suuntamaan tähän, ei teknologisia ratkaisuja ole välttämättä varaa kehittää ja ottaa yksiköissä käyttöön, eikä sen tuomaa hyötyä voida hyödyntää täysimääräisesti myöskään työn tuottavuuden näkökulmasta.

Tarkka selvyys siitä, keitä kaikkia mitoitukseen tullaan laskemaan jatkossa, on ensiarvoisen tärkeää, jotta tiedetään mitä ammattiryhmiä on rekrytoitava. Oleellinen on kysymys siitä, rekrytoidaanko sitä, mitä laki edellyttää vai sitä, mitä olemme havainneet, että yksiköissä tarvitaan.

Onko esitysluonnoksessa ehdotettu siirtymäaika näkemyksenne mukaan sopiva 0.7 mitoituksen toteuttamiseen?

Ehdotettu siirtymäaika tulee olemaan vaikea toteuttaa, mikäli mitoitukseen liittyvät seikat ovat yhtä sekavia kuin edellisissä vastauksissa todetaan.

Tampereen kaupunki
PL 487, 33101 TAMPERE
Puh. 03 565 611
kirjaamo@tampere.fi
www.tampere.fi
Y-tunnus 0211675-2

Sinällään siirtymäaika on tarpeellinen ja haastaa kehittämään toimintaamme monin tavoin, jotta vaikeaan rekrytointihaasteeseen pystytään vastaamaan. Jos ajatellaan koulutettavan lisää ammattilaisia, siihen nähden siirtymäaika on lyhyt.

Miten riittävä henkilöstön saatavuus voidaan turvata?

Tämä tulee olemaan vaikeaa. Tavoitteet näin suurille henkilöstön lisäyksille ovat epärealistia. Jo nyt Tampereella on vaikea saada lähihoitajia eikä lähivuosien tilanne näytä paremmalta.

Tulemme tarvitsemaan mm. kotihoitoon kymmeniä ellei satoja työntekijöitä lisää ja tämä hallituksen esitysluonnos asettaa ikääntyneiden palvelujen eri palvelumuodot ”kisaamaan” samoista työntekijöistä. Tämä johtaa haitalliseen ja hallitsemattomaan kilpailuun työvoimasta.

Tulemme tarvitsemaan lisää koulutuspaikkoja, uusia urapolkuja työelämään ja työperäistä maahanmuuttoa, mihin on vastattava myös valtakunnallisella kehittämistyöllä.

2. TOIMINTAKYVYN JA PALVELUTARPEEN (HOITOISUUDEN) KANSALLINEN ARVIOINTI- JA SEURANTAMITTARISTO

Kansalliseksi toimintakyvyn ja palvelutarpeen (hoitoisuuden) arviointi- ja seurantamittaristoksi on ehdotettu RAI-järjestelmää, koska on arvioitu, että sillä voidaan nykyisistä arviointivälineistä parhaiten vastata henkilöstömitoituksen ja asiakastarpeiden välisen yhteyden arviointiin.
Mitä RAI:n käyttöönotossa tulee ottaa huomioon?

On hyvä, että saisimme yhtenäisen mittarin, joka tuottaa yhdenmukaista ja vertailukelpoista tietoa palvelujen laadun arviointia ja suunnittelua sekä kansallista vertailua varten.

RAI-järjestelmään kuuluva RUG-luokitus antaa tietoa osittain, mutta sen heikkous on käytösoireisen tai keskivaikeasta muistinalenemasta kärsivän fyysisiä voimavaroja omaavien asukkaiden hoidon vaativuuden mittaamisessa. Esim. suuri vuodepotilaiden / vuoteessa elävien määrä ei kerro ainoastaan asukkaiden suuresta hoidon tarpeesta, vaan se voi viitata myös heikompaan hoidon laatuun, kuntouttavan työotteen puuttumiseen tai liian pieneen henkilöstöresurssiin. Asukkaiden toimintakyvyn ylläpitäminen edellyttää riittävää resurssia. Vuodepotilaan hoitaa usein nopeammin kuin asukkaan, jonka toimintakykyä ylläpidetään. Jotta näitä arvoja voidaan käyttää henkilöstömitoituksen laskemiseen

Tampereen kaupunki
PL 487, 33101 TAMPERE
Puh. 03 565 611
kirjaamo@tampere.fi
www.tampere.fi
Y-tunnus 0211675-2

luotettavalla tavalla pitää järjestelmän käyttäminen perustua yhdenmukaisiin kirjaamiseen, tulkintaan ja kriteereihin.

Miten näkemyksenne mukaan RAI-järjestelmän kautta saatavaa tietoa voidaan hyödyntää palvelujen järjestämisessä ja/tai tuotannossa?

RAI-järjestelmästä saatava tieto voidaan hyödyntää palvelujen suunnittelussa ja palvelun tarpeen arvioinnissa. RAI-järjestelmästä saatavat mittarit kuvaavat hyvin asukkaan toimintakykyä ja voimavaratarpeita ja siten myös sitä, paljonko he tarvitsevat henkilökunnan apua selviytyäkseen päivittäisistä toiminnoista. RAI antaa tiedon myös siitä, onko työyhteisössä kuntouttavan työn asennetta ja toteutetaanko sitä käytännön toteutusta. RAI-järjestelmä mahdollistaa ikääntyneiden palvelujen kansallisen laadun seurannan ja kehittämisen.

Sisältyykö RAI:n käyttöön joitakin riskejä tai haasteita?

RAI-järjestelmän käyttäminen edellyttää järjestelmän käytön hyvää osaamista, jotta sitä voidaan käyttää seurannan välineenä. Mikäli RAI-järjestelmää hyödynnetään henkilöstömitoituksen kriteerien tarkastelussa, on selkeästi kerrottava, mitä arvoja pidetään ikääntyneiden ympärivuorokautisessa hoivassa kansallisesti tärkeänä.

RAI-järjestelmän kustannukset ovat olleet tähän asti palveluntuottajien itsensä vastuulla. Kansallinen järjestelmä edellyttänee kuitenkin hankintaa, ylläpitoa ja rahoitusta kansallisesti. Kansallisesti yhdenmukaiseen käyttöön tarvitaan koulutusta ja seurantaa. Järjestelmästä saatavan arviointitiedon käytön on oltava nopeaa ja saatava helposti tulkittavassa muodossa.

Onko mielestänne olemassa jokin muu/joitakin muita mittaristoja, jotka vastaisivat asiakkaiden toimintakyvyn ja palvelutarpeen (hoitoisuuden) arviontiin ja seurantaan paremmin kuin RAI –mittaristo?

RAI-järjestelmä on tällä hetkellä paras järjestelmä, jonka toivoisi tulevan käyttöön kansalllisesti. Muut järjestelmät voivat tukea RAI:n käyttöä.

3. MUITA HUOMIOITA

Mitä muuta haluatte tuoda esiin?

Keskeisintä on varmistaa, että kotihoidossa ja kuntoutuksessa sekä muissa ikäihmisten palveluissa, ennen ympärivuorokautista hoitoa, on riittävästi henkilöstöä. Palvelurakenne ei saa tämän lakiuudistuksen myötä tulla raskaammaksi. Se olisi ikääntyvän väestön hyvinvointia

kohtaan vahingollista ja samalla suuntaus kohti lisääntyvää kustannusten kasvua.

Tampereen kaupunki on halukas olemaan mukana kehittämässä yhdessä muiden toimijoiden kanssa ikääntyneiden palveluja. Kansalliseen työhön tarvitaan osaamista ja näkemyksiä, joita on kertynyt ikääntyneiden palvelujen järjestämisestä. Tätä osaamista toivomme jatkovalmisteluun enemmän.